

K2

27 LUKIJALTA Tv-urheilutarjonta pahasti hajonnut

24 MENOT Hamlet Oulun torilla

34 PIKKUNEN Kundi Kurnaulla on kaikki kaverinsa kylässä

Kirill "Kirka" Babitzin

Tapio Rautavaara

Irwin Goodman eli Antti Hammarberg

Katri Helena Kalaoja.

Ei liene kulttuurista, jossa ei kuppauksia tunnettaisi

Sivu 29

Kotistudiossa

Tero Vainio
kulttuuri@kaleva.fi

Suomalainen elokuva luottaa outouteen

Kotimainen elokuva on kerrankin nosteessa maailmalla. Kuten useat uutistiedotteet kertoivat, suomalainen tieteisparodia *Iron Sky* oli Berliinin elokuvajuhlilla yksi eniten yleisöä vetänyt tarjokas.

*Iron Sky*n tekijöiden aiempaa sci-fiuhailua *Star Wreckiään* on tätä ennen kutsuttu internet-latausten perusteella maailman katsotuimmaksi suomalaiselokuvoiksi. Myös Aki Kaurismäen *Le Havre* on niittänyt maailmalla mainetta, vaikkei se sitten Oscar-kisaan pääsytäkään.

Silti ei pääse mihinkään tunteesta, että suomalainen elokuva on maailmalla yhä jonkinsorttinen kuriositeetti, erikoisuus tai vitsi. Siinä on, jos ei muuten niin ainakin markkinoinnin tasolla, kyse jostain kummallisuudesta, "pohjoisesta eksoottisesta hulluudesta" tai muusta vastaavasta huomionherättelystä.

Amerikan markkinoillekin päässyt joulupukkipuhui-lu *Rare Exports* taitaa olla tämän lajin puhdaspiirteisin edustaja. Ja sama pätee tietyllä tasolla myös Aki Kaurismäen karrikoituja estetiikkaa tulvehviivin tuotoiksiin, vaikka häntä aiteurina arvostetaan.

Sensijaan ruotsalaiset ohjaajat ovat päässeet laajassa mitassa maailmalle tekemään elokuvia, jotka seisovat samassa linjassa muiden elokuvien kanssa. Ei niitä mainosteta tai katsota minkään hullun pohjoisen kansan tekeleinä.

Toki ruotsalaisilla on ollut jo elokuvan alkua ajoista lähtien läheisempi suhde esimerkiksi Hollywoo-diin, mikä on luonut perinteitä ulkomaansuhteille ja verkostoitumiselle.

"Silti ei pääse irti tunteesta, että suomalainen elokuva on maailmalla yhä jonkinsorttinen kuriositeetti tai vitsi."

En nyt tarkoita, että suomalaisen elokuvan pitäisi jotenkin tietoisesti ryhtyä kansainvälistymään, tavoittelemaan väkisin ulkomaan markkinoita tai mukautumaan ulkoa päin annettuihin vaatimuksiin. Tällaisten yritysten lopputulokset tuppaavat olemaan väistämättä tökeröjä.

Mutta mikä siinä on, etteivät suomalaiset ohjaajat tapaa tehdä kansainvälisiä läpimurtoja?

Rahasta se ei voi olla kiinni, sillä yksi viime vuosikymmenen kukoistavimmista, maailmalla nopeasti nousseista elokuvamaista on ollut rutiköyhä Romania.

Usein voitotellaan, että suomalaiset elokuvat ovat liian synkkiä, mutta synkkiäpä tuppaavat romanialaisetkin filmit olemaan. Onko kyse puutteellisista viestiponnisteluista vai asenteesta?

Näyttelijät ovat sentään alkaneet saavuttaa suuren maailman meininkiä, kun muiden muassa Samuli Edelmann ja Pihla Viitala ovat päässeet mukaan korkean profiilin kansainvälisiin tuotantoihin.

VAPAAKOLLEKTIIVIN Ihana ja hieno myös Ouluun

TANSSI Tanssin aluekeskusten valtakunnallisen verkoston ensimmäinen yhteistuotanto on VAPAAKOLLEKTIIVIN *Ihana ja hieno*. Se saa ensi-iltansa *Tanssivirta*-festivaalin avajaisesityksenä 17.4. Tampereella.

Ihana ja hieno -teoksessa tanssivat Maija Ikonen, Maria Kananen, Terhi Kuokkanen, Outi Yli-Viikari ja Rea-Liina Brunouhiana. Koreografian on tehnyt Janina Rajakangas.

Oulussa Ihana ja hieno nähdään 8.6. ja 9.6. kello 19. (Kaleva)

Lauri Hirvoselle apuraha kuvakirjaan

MUOTOILU Valtion muotoilutoimikunta on myöntänyt vuoden 2012 kohdeapurahan kuvakirjan työstämiseen.

Proto - Pohjois-Suomen Taideolisat Suunnittelijat ry sai 10 000 euroa näyttely- ja luontokuluhiin. (Kaleva)

Harry Potterin luoja kirjoittaa nyt aikuisille

KIRJAT Brittikirjailija J.K. Rowling on kirjoittanut kirjan aikuisille, kertoi Harry Potter -kirjoistaan maailmanmaineeseen nousseen kirjailijan kustantaja torstaina.

Kirjan julkaisua jänkököhtää ei vielä haluta paljastaa.

Teoksesta tulee kuitenkin "hyvin erilainen" kuin Potter-kirjat, lupaa kirjailija. Harry Potter-kirjojen menestys antoi vapauden ryhtyä tutkimaan aivan uusia polkuja kirjallisuudessa. (STT, AFP, Reuters)

Kuvaaja tähtien varjossa

Mainosvalokuvaaja Alvar Kolanen otti uransa aikana 45 000 kuvaa

Anne Helaakoski Kaleva

OULU Jos Rantagallerian näyttelyyn tutustuessaan kokee déjà vu -ilmiön, ei tarvitse epäillä muistiaan. Iso osa näyttelyn valokuvista on ainakin vähän varttuneemmalle väelle tuttuja lehtien sivuilta, mainoskuvista ja levyjen kansista. Kyseessä on mainosvalokuvaaja Alvar Kolanen näyttely *Tähdet tuikkivat*.

Jo edesmenneen Alvar Kolanen poika Jari "Dile" Kolanen kertoo näyttelyn järjestämisen takana olleen sisarusten, Jari ja Risto Kolasen sekä Hannele Tillesin halu tuoda tunnetuksi miestä kuvien takana.

"Lehdissä on noita kuvia koko ajan, mutta ikinä ei mainita kuvaajan nimeä. Ajattelimme, että isää voisi tuoda esiin näyttelyn avulla."

Oulun-näyttely on järjestyksessään viides. Ensimmäinen näyttely järjestettiin Helsingissä Laterna Magicassa vuonna 2010. Samaan aikaan ilmestyi myös valokuvateos *Tähdet tuikkivat - Olavi Virrasta Irwiniin*.

Alvar Kolanen ehti ottaa uransa aikana noin 45 000 valokuvaa. Kuvien valinta ja käsittely näyttelyä ja kirjaa varten ei ollut mikään helppo työ.

Jari Kolanen muistelee mieltäni näyttelyn järjestämistä jo vuonna 1996 vieraillessaan valokuvaajaystävänsä luona ja tutustuessaan tämän skannauslaitteistoon.

"Kirjan ilmestymiseen mennessä meillä oli käsiteltyä 30 000 kuvaa. Vuoden 1996 tekniikalla olisi mennyt yötä päivää 17 vuotta skannata se määrä kuvaa ja se olisi maksanut satoja tuhansia euroja. Digitalisointiteknikan kehitys on onneksi tullut meitä hyvin vastaan."

Kolaseen kuvia on digitalisoitu sitä mukaa kun niitä on löytynyt. Valmiiksi digitalisoituja kuvia on saatu Suomen kuvapalvelusta sekä Warner Music Finlandin kellarista.

"Warner omistaa lähes kaikki vanhojen levy-yhtiöiden jäämistöt. Siellä on valtava arkisto täynnä isän kuvia."

Lisäksi negatiiveja on löytynyt Kolasen kotoa mitä ihmeellisimmistä paikoista. Jari Kolanen kertoo luulevansa, että osa kuvista oli kadoksissa isältäkin.

"Isä ei ollut mikään arkistoinnin ihmelapsi varsinkaan uransa alkuvaiheessa. 1950-luvun kuvia on löytynyt tupakkalaatikoista, ja vuonna 1959 otetut kuvat muun muassa Olavi Virran lavakeikoil-

Alvar Kolanen omakuva.

ta löytötyivät reprovansiosta."

Osaa näyttelyn valokuvista ei ole ehditty tehdä tauluiksi asti. Esillä onkin digiluuppi, jossa on noin 140 valokuvaa ja aikakauden musiikki soi taustalla.

Aikakautensa julkisten lisäksi näyttelyssä on esillä Alvar Kolanen ottamia perhevalokuvia. Intohimoinen valokuvaaja otti iltaisin ja öisin itselaukaisijalla kuvia itsestään, kun muita kohteita ei ollut. Ikuistetuksi tulivat myös vanhemmat, vaimo sekä myöhemmin lapset.

"Isä teki tilan ja valon kanssa paljon kokeiluja ja tuotti hienoja ajankuvia. Niistä voisi tehdä vielä oman näyttelynsäkin."

Näyttelyyn liittyvä kirja syntyi vähän kuin vahingossa. Aluksi tarkoituksena oli tehdä vain 40-50-sivuinen näyttelykatalogi, mutta kun mukaan tuli taitava kuvankäsittelijä ja taitaja Petri Kuokka, tuloksena olikin 160-sivuinen valokuvateos.

"Tulossa on myös toinen kirja. Liiken kautta, mutta siihen menee ainakin vielä vuosi. Haluamme haastatella vielä elossa olevia kuvien henkilöitä."

Kiertonäyttely on otettu jokaisella näyttelypaikkakunnalla todella hyvin vastaan. Varsinkin yksi tapaus on jäänyt Jari Kolaseen mieleen.

"Ensimmäiseen näyttelyyn tuli Kirkkonummelta valokuvaajaisä aikuisen poikansa kanssa. He olivat ihan innoissaan. Ammatti-inhminen löysi kuvista asioita ja tekniikoita, jotka yleistivät vastaa myöhemmin. Isä oli sellainen pelle peloton, vanhan kansan ihminen, joka vain alkoi tehdä ilman mitään koulutuksia. Olen ylpeä isäni työstä."

Alvar Kolanen: *Tähdet tuikkivat Pohjoisen valokuvakeskuksen Rantagalleriassa 25.2.-1.4.*

Alvar Kolanen poika Jari Kolanen toi Rantagalleriaan noin 70 isänsä ottamaa valokuvataulua. Gallerian seinät tulivat vastaan eikä esimerkiksi Jari Kolasen esittelemä elokuvaohjaaja Edvin Laineesta kuvaustaululla otettu kuva päässyt näyttelyyn.

Iskelmää, muotia ja elokuvia

Anne Helaakoski Kaleva

OULU Alvar Kolanen (1921-2007) oli itseoppinut mainosvalokuvaaja, joka kuvasi suomalaisia muun muassa Laila Kinnunen, Pirkko Mannola, Vieno Kekkonen, Brita Koivunen, Carola, Katri Helena, Irwin, Kirka, Danny ja Tapani Kansaa.

Harrastelijavalokuvaajana aloittaneen Kolasen tulevaa uraa auttoi ystävyys Levytutkun työtoverin, laulaja Olavi Virran ja jousiammuntaharrastuksen kautta tutuksi tulleen Tapio

Rautavaaran kanssa.

Uransa aikana Kolanen kuvasi ajan iskelmätähdet ja tähdenlennot. Hänen kuvattavinaan olivat muun muassa Laila Kinnunen, Pirkko Mannola, Vieno Kekkonen, Brita Koivunen, Carola, Katri Helena, Irwin, Kirka, Danny ja Tapani Kansaa.

Levy-yhtiöiden työntekijänä Kolanen pääsi myös ikuistamaan tilannekuvia yksityisistä juhlista,

kultalevyjenjakotilaisuuksista, euroviisuista ja Syksyn Sävelen nauhoituksista. Myös elokuvateollisuus työllisti Kolasta, ja hän toimitti elokuvien still-kuvia muun muassa Pertti "Spede" Pasaalle.

1950-luvun lopulla aikakauslehdet alkoivat käyttää valokuvia piirrosten sijasta. Kolasen kuvia käytettiin artikkeleissa ja kansikuvissa muun muassa Seurassa,

Avussa, Uudessa Kuvalehdessä ja Kotipostissa.

Kolaseen tuotanto kattoi lisäksi mallikuvia 1950-luvun elokuvateollisuuden mustavalkokuvista 1970-luvun Tähtimannekiin-tilaisuuksiin.

Alvar Kolanen sai aivohalvauksen 8. joulukuuta 1974 omana syntymäpäivänään. Hän kuntoutui lopulta hyvin, mutta hitaasti. Valokuvaajanura kuitenkin loppui siihen.

JUKKA LEINONEN